

MOTÝĽ

Ignorované. Prehliadané.
No chystajú sa všetkým vytrieť zrak...

Klub neviditeľných žien

Helen Paris

Klub
neviditeľných
žien

Klub
neviditeľných
žien

Helen Paris

VYDAVATELSTVO MOTÝČ

INVISIBLE WOMEN'S CLUB

Copyright © Helen Paris, 2023

All rights reserved.

Translation © Jana Nagypálová

Cover illustration © Hana Hnízdová

Slovak edition © Vydavateľstvo Motýľ, s. r. o., 2024

www.vydavatelstvomotyl.sk

Print: TBB, a. s., Banská Bystrica, Slovakia

ISBN: 978-80-8164-375-0

*Pre Juelette Avril Paris,
moju drahú maminku.*

1

Šanca Janet Pimmovej na nový život takmer letela do koša. Keď sa totiž krčila pri chodníku a napochytr triedila papiere od plechoviek, aby to stihla, prv než by ju susedka Bev mohla vyčítať a znova sa pokúsiť o priateľské reči typické pri rozhovoroch s dôchodcami, v novinách ju zrazu čosi upútalo. Vyrovnala ich a z textu opatrne odsunula lístok čaju assam, ktorý sa nedostal do nádoby na bioodpad. Bolo to tam. Prst sa jej jemne triasol, keď ním prechádzala popod jednotlivé slová.

Ste na dôchodku? Ste vášnivý záhradkár?

**Chceli by ste sa podeliť o svoje nadšenie
pre záhradkárčenie a historicky významné
lokality s ostatnými?**

Ak áno, toto miesto by mohlo byť práve pre vás!

To známe logo, tie milé dubové lístky pripomínajúce vyhrnutý nožtek sa k nej akoby načahovali. Janet si ten inzerát prečítala nahlas, vychutnávala si slová na jazyku a popri tom ich mierne pozmenila.

„Podeliť sa o svoje nadšenie a rozsiahle vedomosti o záhradkárčení, týkajúce sa najmä liečivých bylín a vždyzelených rastlín, s ostatnými.“

A, samozrejme, vychutnávala si aj tie ďalšie slová, sladké ako nektár zemolezu, ktoré sa tiahli ponad inzerát:

National Trust¹

Akú silnú stopu za sebou *tieto* slová zanechávali! Aké záhradkárске idylky v jej mysli vykúzlili! Práve Nancy zoznámila Janet s National Trustom. Janet, ktorú vychovávali k striedmemu mienaniu, sa pri vstupnom poplatku zarazila, Nancy však nad jej protestmi mávla rukou a zakrátko už po víkendoch pravidelne krúžili po záhradách v správe National Trustu, nechýbala pri tom káva a kúsok orechového koláča.

Janet v hĺbke srdca vedela, že to miesto je pre ňu. Cítila to ako túžbu, ktorá sa jej ťahala od srdca hore krkom až k perám, ktoré v očakávaní pootvorila, a slabučko si vzdychla. Od chvíle, keď sa jej táto vášeň usídlila v prázdnej hrudi, Janet pocítila, že prechádza svojím tichým okliešteným životom s akýmsi novým zmyslom. Pocítila, že narovнала plecيا, a ak nie celkom energicky, minimálne čiperne, a hoci nemožno povedať, že by poskočila, určite kráčala svižnejšie.

Okamžite vytočila číslo z inzerátu, aby sa prihlásila, a povedali jej, že uchádzačov budú kontaktovať vo veci neformálneho pohovoru po tom, čo vyplnia krátky online dotazník. Link na dotazník jej pošlú e-mailom, keď nadíde

¹ Organizácia zaoberajúca sa ochranou prírodných pamiatok a krás vo Veľkej Británii (pozn. prekl.).

ten správny čas. Správny čas? Páni, to by mohlo byť každú chvíľu! Janet vybehla hore schodmi do chladnej izby, ktorú veľmi nepoužívala, stiahla plachtu zo sivého počítača, ktorý pripomínal škvarobetónovú tvárnicu, a od toho momentu začala pravidelne kontrolovať svoju emailovú schránku, ktorá zaryto zostávala prázdna.

Až do dnešného dňa.

Janet do seba hltavo hádzala raňajky, natiahla na seba starý pulóver, aký nosievali rybári, a vyzbrojená šálkou čaju assam sa náhlila do prázdnej izby, pričom brala schody po dvoch a nehľadela ani na svoje kolená, ani na čaj, ktorý sa jej vylieval na podšálku.

1. Prečo sa uchádzate o toto miesto?

Môže si vybrať z viacerých možností od:

Aby som si rozšíril/rozšírila vedomosti a záujmy.

po:

**Aby som niečo zmenil/zmenila v oblasti
životného prostredia.**

To, čo však Janet skutočne upúta, je možnosť:

**Stretnúť sa s podobne zmýšľajúcimi ľuďmi
a nájsť si nových priateľov.**

Janet sa na chvíľu pristaví práve pri tejto možnosti. „S podobne zmýšľajúcimi ľuďmi,“ vraví nečujne, hľadá poza paru kúdoliacu sa zo šálky a jemne si pri tom končekmi prstov prechádza po perách.

Je tam ešte niekoľko ďalších možností týkajúcich sa „času“ a „užitočnosti“, ktoré naoko ignoruje.

Potom si z ponuky vyberie možnosť „Iné“ a zjaví sa malé okienko, do ktorého môže vpísať vlastnú odpoveď.

Pokrúži plecami, ponáha sa si prsty a podarí sa jej napísať až toľkoto: „Chcem sa podeliť o svoje rozsiahle vedomosti o rastlinách, obzvlášť o vždyzele...“ Potom sa objaví varovanie s informáciou, že dosiahla „maximálny počet znakov“.

Janet vysloví na účet obrazovky niekoľko strohých a farbistých komentárov vrátane skutočnosti, že človek „zjavne musí byť vyškolený v písaní prekliatych haiku²!“, aby mohol vyplniť tento formulár.

Všetko sa výrazne zlepší, keď sa dostáva k bodu:

2. Môžete uviesť nejaké relevantné skúsenosti a kvalifikáciu?

„To je už iná reč!“ Janetine prsty radostne tancujú po klávesnici.

Napokon je dotazník vyplnený a Janet sa oprie, prečíta si ho a potom ho číta ešte raz, pričom jej srdce tlčie rýchlo ako kolibríkovi. Kedy ju zaplavil taký pocit životaschopnosti? Bolo to minulý máj, keď jej malý *lykovec voňavý* tak nárýchlo vyrástol?

Cítla to ešte niekedy inokedy?

² Krátka báseň pôvodom z Japonska zo sedemnástich slabík (pozn. prekl.).

Nie. Nech sa Janet snaží, koľko chce, nedokáže si spomenúť, kedy naposledy cítila taký príval... čohosi. Čohosi... Ach, čo to vlastne cíti?

Život.

Uvedomí si, že žije v tieni, pokrútená ako listy perovníka pštrosieho. Toto nové volanie ju však núti narovnať sa a rozvinúť v ústrety svetlu. Možnože teraz príde životodarný dážď, ktorý uhasí jej smäd. Ktorý ju očistí od hriechov.

Konečne.

Stisne pery, zbehne dolu schodmi, aby si spravila obed, a pružným krokom vyráža do záhradkárskej oblasti.

Janet pracuje vo svojej záhradke denne od jednej poobede presne do šiestej, čím dáva každému, koho by to zaujímalo, jednoznačne najavo, že sú aj iné miesta, na ktorých musí byť každé ráno a každý večer. Obeduje napoludnie, rozvážne prežíva svoj syrovo-paradajkový sendvič a pomaly si odchlipkáva z čaju. Až keď hodiny odbijú pol štvrtej, zašnuruje si turistické topánky, vezme si termosku, vloží si do malej dózičky dva maslové keksíky a vyrazí na svoje políčko v Seaview.

Poriadok a rutina. To sú jej dva mantinely, ktoré sa s nástupom na dôchodok stali nevyhnutnosťou. Odstráňte poriadok a rutinu a možnože sa vám na chvíľu podarí udržať sa na nohách, je však len otázka času, kedy sa všetko zrúti a stiahne vás to do chaosu, ktorý vám vykrúti krk. Vzpriamene a zakaždým v zelenej farbe, tak to má Janet rada.

Keď už je na svojej záhradke, úlohy jej poľahky zaberú celé popoludnie. Stále je tam čo robiť, a to je jedna z vecí, ktoré sú na záhradníčení také príjemné. Udržiava vás to v prítomnosti.

A presne tam chce Janet byť.

Dnes ju zamestnávajú jej mliečniky. Kým sa im venuje, znova uvažuje nad žiadosťou do National Trustu a myšlienky v nej prúdia ako miazga, pretože si znova prechádza svoje odpovede a predstavuje si pohovor – kedy asi tak bude a kde.

Križom-krážom po Seaview Allotments, záhradkárskej oblasti Seaview, bzučia hlasy záhradkárov, ktorí sa spolu rozprávajú. Nie však s Janet.

„Toto počasie človeku priam rozospieva srdce!“ trilkuje párik milovníkov sladčakov zo Záhrady 35 ponad jej záhradu smerom k páru na Záhrade 33.

„A vyčaruje úsmev na tvári!“ zakričia naspäť tí z 33-ky ponad živý plot. „Vo vzduchu cítiť jar!“

Všetci sú z tej jari hotoví, pomyslí si Janet, siahne do vrečka na svojej zástere po záhradníckej nožnici a prudko ich otvorí. Dospelí ľudia sa tu vzrušujú nad púčikmi a kvietkami. Ľuďom, ktorí prírode nie sú vôbec oddaní, sa zrazu rosia oči od farebných „akcentov“ a neúnavne si fotia fialové kvety orgovánu. Každý, kto vie aspoň čosi o záhradách, si uvedomuje, že tu nejde o prekliate farebné akcenty. Ide o sex a smrť. Nie je to tak, že by Janet mala niečo proti jari ako takej. Vôbec nie. Vlastne oceňuje jej priamočiarosť.

Obzvlášť obdivuje správanie kvetov k opelovačom. Najradšej má hmyzovník včelovitý s hodvábnymi lupienkami, ktorý čaká, nerozvíja kvety, až kým jeho opelovač, elegantný drevár, nezatrepe krídlami presne vo frekvencii stredného C. Len keď tento druh včely dosiahne presne tento vyťažný tón, kvet sa podvolí a uvoľní záplavu zlatistého peľu.

„Bravó!“ riekne Janet, na chvíľku sa prestane venovať mliečnikom a predstaví si to. Možnože je to podobné, ako milovať sa za zvukov Chopinovho Nokturna v tóne C mol.

Vášnivý a pozorný nápadník, k tomu to rozochvené a pulzujúce C...

„Janet, môžeš na slovíčko?“ Patrice, správkyňa záhradkárskej oblasti Seaview, stojí na zatrávnenej hranici označujúcej Janetinu záhradku.

Janet sa zľakne a cíti, že jej líca zalieva červeň. Ako dlho tam už Patrice stojí? Patrice je pravá záhradkárka. Občas Janet precitne, ako sa poneviera popri Patricinej záhradke, obdivuje jej pekný zelenajúci sa kel, štedrú nádielku karfiolov či vyslovenú odvalu a nezdolnosť jej wasabi. Patrice má niečo po šesťdesiatke, a tak je o pár rokov mladšia než Janet, a aj sa oblieka, ako sa na poriadnu záhradkárku patrí: nosí menčestrové nohavice v zemitých farbách, pracovné košele z nebielenej bavlny a pevné topánky z popraskanej kože. Vari by sa rada pozrela na Janetinu magnóliu veľkokvetú? Dnes popoludní obzvlášť srší životom, medené spodné časti jej listov vyzerajú ako podšívka vyberaného fraku. Janet si rukou v rukavici narýchlo prehrabne strieborné vlasy a dúfa, že jej na čele nezostala šmuha od zeminy. Potom vykročí smerom k Patrice.

Patricina zvyčajne priateľská tvár je však napätá a v očiach, ktoré majú presne ten istý odtieň ako plody gaštanov na začiatku jesene, sa jej zračí nepokoj.

„Obávam sa, že tu máme v podstate... sťažnosť. Od Nicka a Mary.“

Kto, prepána, sú Nick a Mary? Janet sa zamračí a Patrice ukáže rukou smerom k Záhrade 33. Aha, jej východní susedia.

„Zjavne si im na záhradke nechala ,kopu hovien.“

Janet nadšene prikyvuje. Veru nechala – a ešte stále sa jej nepoďakovali!

„Na ich paradajkách som si všimla začínajúcu pleseň, a tak som im zarobila čerstvú dávku vylúhovaného kravského hnoja. Napadlo mi, že by sa tie sadenice ešte dali zachrániť, ak ich tým poriadne popolievajú.“

„Áno. Chápem.“ Patrice nepokojne prestúpi z nohy na nohu. „Ide o to, či si to takto vysvetlila aj Nickovi a Mary. Zdá sa totiž, že si myslia, že si to spravila... aby si sa im pomstila.“

„Pomstila?“ Janet vrašťí obočie. Nielenže sa jej táto várka perfektne vydarila (čo je jasné už len zo samotnej arómy), ale Janet pre to zanedbala niekoľko úloh na vlastnej záhradke, kým to pripravila. Takisto im to hnojivo nechala vo svojom najlepšom pozinkovanom plechovom vedre, ktoré jej evidentne ešte stále nevrátili.

„Vyzerá to tak, že ste sa nedávno... nezhodli. Na živom plote.“ Patrice kývne rukou smerom k hlohu, ktorý sa tiahne pomedzi ich záhradky.

„Na pästný súboj nedošlo, o tom ťa môžem uistiť. Jednoducho som ich informovala, že strihať živý plot na začiatku obdobia hniezdenia znamená, že vrabce sa nevrátia do svojich hniezd, a teda...“ Janet sa odmlčí, zatne ruky v rukaviciach v päšť a odkašle si. „A tým v podstate zabili vrabčence.“ Pred očami sa jej mihne obraz: vtáčatka, hladné a osamelé, volajú na svoju matku. Ich matka sa však už nikdy nevráti. Janet bolestivo preglgne.

„Chápem.“ Patrice prikývne, oči jej znežnejú. „V podstate ide o to, že podľa mňa si mysleli, že tie hov... Že ten vylúhovaný hnoj bol niečo ako... pomsta. Ako žartík na ich účet.“

Janet civie na Patrice. Prečo by o niečom takom mala žartovať?

„Viem, že si ich tým nechcela nahnevať,“ vraví Patrice a hlas má nádherne hrejivý. „Naozaj.“ Vystrie ruku smerom k Janet.

„Nedotýkaj sa ma!“ vyštekne Janet a spraví dva veľké kroky vzad. Šťava z mliečnikov – ak sa dostane človeku do očí, je to peklo. Janet chráni rukavice a pracovné okuliare, Patrice však nie.

Patrice spustí ruku k telu, a keď znova prehovorí, jej hlas už nie je taký hrejivý. „Ide o to, že to nie je prvý raz, čo sa niečo podobné stalo. Mali sme tu incident aj s Lakshminými ružami. Alebo s Mickeyho burinou.“

Aha.

Je pravda, že keď Janet špehovala Lakshmi, ako zbavuje hlávok ruže odrody Lady Jane Grey s rovnakou vervou a nasadením ako kat v Toweri, musela utekať k nej a prikázať jej, aby PRESTALA! Keď sa na to pozrie späť, *možno* to povedala ostrejším tónom hlasu, než mala v úmysle. Samozrejme, že tým Lakshmi nechcela vystrašiť, a už vôbec nechcela, aby si Patrice o nej myslela niečo zlé. Čaj zo šípok by však s Lakshminými bolesťami kĺbov narobil zázraky. Tá žena bola prvotriedny pracant, Janet však už nedokáže ani spočítať, koľkokrát ju videla zastať a pomasírovať si zápästia či pošúčať si boľavé plecia. Ak by Lakshmi pripravila ruže o hlávky, nikdy by sa k tým liečivým šípkam nedostala.

Mickey a tie jeho prekliate egreše sú zasa o niečom celkom inom.

„Ten chlap svojimi sklonmi ničť konkuruje Stalinovi!“ riekne Janet s túžbou dostať Patrice na svoju stranu. „V tejej záhradke kmásal žihľavu, ako keby vysekával cestičku cez džungľu na Borneu.“ Janet vtedy držala jazyk za zubami tak dlho, ako sa len dalo. Až sa to napokon nedalo. „V prírode niet žiadnej buriny!“ vyletela na Mickeyho. Pravdepodobne by bolo vhodné dodať, že sčasti došlo aj k násiliu.

Janet musí Patrice pomôcť pochopiť to. Čírou náhodou a ako na zavolanie sa včely, opité radosťou, presúvajú z púpavy na tulipán. „Pozri! Opeľovače nikoho nediskriminujú! Ľudia sa zameriavajú na odlišovanie ‚rastlín‘ od ‚buriny‘ a vynášajú rozsudky, kto môže zostať a kto musí ísť preč. Nedáva to žiaden zmysel! Žihľava je skvelá z mnohých dôvodov!“ Vymenúva ich na prstoch ruky v rukavici: „Na krvný tlak, bolesti svalov, nehovoriac o prostate, ako som to povedala aj Mickeymu.“ Janet hľadí cez okuliare na Patrice. „V jeho veku a s tým zväčšujúcim sa obvodom pása by mu trochu žihľavy určite prospelo.“

„Chápem, čo tým myslíš,“ vraví Patrice a pomaly prikyvuje. „Ide len o to, že... musíme ľudí nechať rozhodovať sa za seba, keď ide o ich záhradky.“

Nasleduje odmlka a Janet sa obáva, že Patrice sa chystá otočiť a odísť. Zrazu však Patrice vystrie ruku k Janetovej francúzskej artičoke. Jej striebřistá farba žiari oproti jej tmavej pokožke. „Nie každý vníma rastliny tak ako ty, Janet,“ povie Patrice potichu a potom sa otočí na odchod.

Janet tam stojí a díva sa za Patrice, ktorá kráča po trávnaťom chodníčku pomedzi záhradky, až sa jej napokon stratí z dohľadu za radom drevených záhradných domčekov.

Keď už je Janet napokon s mliečnikmi hotová, narýchlo ich ešte prezrie, či nemajú molice, potom si zloží ochranné okuliare a rukavice, usadí sa na záhradnú stoličku a vyberie si termosku s tartanovým vzorom. Do šálky si naleje čaj. *Nie každý vníma rastliny tak ako ty, Janet.* Je to dobré? Dúfa v to. Odkedy si zaobstarala záhradku v Seaview, pokúša sa podeliť o svoje vedomosti s ostatnými záhradkármi, aby ich zahrnula nekonečnými schopnosťami a zázrakmi rastlinnej

ríše rovnako ako rastliny púšťajúce peľ. Ako sa len o to snaží, pre lásku Božiu a Gertrudu Jekyllovú³! No napriek jej najlepším úmyslom sa zdalo, že jej snaha pomôcť vypáli zakaždým zle. Janet potrasie hlavou a namočí si sušienku do čaju. Slnko jej zahrieva jamky v lícach a Janet vdychuje priateľskú vôňu svojej šalvie. Snaží sa neponárať do myšlienok na to, koľkokrát možno rozladila susedov záhradkárov (a čo je najhoršie, Patrice), a sústredí svoju pozornosť na slubne vyzerajúce miesto v National Truste, na všetkých tých nových ľuďoch, ktorých tam stretne. Budúcnosť sa pred ňou odvíja, náhle je plná možností. A keď si pomyslí, že ten inzerát jej takmer prekĺzol pomedzi prsty ako semienko púpavy letiace kúsok od nej... Janet cíti fyzickú bolesť pri myšlienke, že tak ľahko mohla prepásť svoju šancu.

Zo záhradiek sa ozýva zvučný smiech. Janet si rukou zaciolní oči a prižmúri ich. Pri vstupných bránach do záhradkárskej oblasti, neďaleko Patricinej parcely a kôlne, kde sa dajú požičať kosačky, krovinnorezy a fúriky, sedí v polkruhu pomerne veľká skupinka ľudí a niečo počúva. Nepochybne ide o niečo z tých nezmyslov, ktoré organizuje Felicity (prekliata Kendalka!), a o jej dav, takže Janet by to v žiadnom prípade nezaujímalo, aj keby niekomu napadlo pozvať ju. *Závesné košíky plné vzrušenia!, Vyliať a doliať!, Pivonky v rozpuku!* alebo klinec do rakvy, *Sadenie sedmokrások tak, aby spievali serenády!* Chaotická zmes náhodných slov. Nehovoriac o nadbytku výkričníkov, až to kole oči. Čo to má, prepána, vôbec spoločné s poriadnym záhradkárením? Prečo teda nehodiť rozpaky za hlavu a nepoužiť

³ Známa britská záhradníčka a architektka, ktorá žila v rokoch 1843 – 1932 (pozn. prekl.).

názov *Podmanivé púčiky promiskuitných petúnií!* A bude? A okrem toho, nech už sú tie táraniny o čomkoľvek, Janet má práce až-až.

Ponad záhradky sa vznesie ďalšia salva smiechu a Janet usilovnejšie zaostruje pohľad. Dobrotivý Bože, podáva sa tam občerstvenie? *Koláč?* Zaškvfka jej v bruchu. Janet by sa pomerne ochotne podujala dať si poriadny kúsok orechového koláča. Zo zástery omotanej okolo pása si oprašuje svetlé kúsky sušienky. Nuž, bla-bla-bla, pretože jej nové zamestnanie so sebou prináša viaceré extra výhody. Nielenže dostane zadarmo uniformu, ale zamestnanci si môžu nakúpiť občerstvenie v čajovni National Trustu s výraznou zľavou! Takže to musí znamenať, že tam pre ňu budú vždy plné police prémieových žemličiek. Hurá! V National Truste môže začať s čistým štítom, odznova na mieste, kde jej vedomosti o rastlinách ocenia. Tam to bude iné.

A teraz, keď odoslala ten online formulár, musí sa pripraviť na ďalší krok v prijímacom konaní, na pohovor! Aj keď bolo opísané ako „neformálne“, Janet vie, že nikdy nemôže byť až príliš pripravená. A preto si už začala v hlave pripravovať detailnú prezentáciu. Človek totiž vždy môže pracovať o niečo usilovnejšie, robiť veci o niečo lepšie. Janet sa o to snaží už dlho. Pracovala usilovne, zostávala v práci dlho do večera, robila veci navyše. Táto stratégia sa jej zozáčiarku osvedčila: na skúškach v škole dostávala najlepšie známky, bola prvá z rodiny, kto šiel na univerzitu, a hneď potom získala prestížne miesto priamo v Britskej vládnej spravodajskej a špionážnej organizácii, ktorú nazývali BVSS. Počas všetkých tých rokov v kancelárii dala bodku nad každúčké písmenko *i*, napísala vodorovnú čiaru cez každúčké *t*, nikdy nenechávala nič na náhodu. Všetko pekne napredovalo.

Až kým sa to nerozpadlo.

To sa však tentoraz nestane. V tomto prípade všetko vyjde. Musí.

Janet sa na stoličke prudko vystrie. Presne vie, čo si oblečie, keď ju zavolajú na pohovor: dvojdielny sukňový kostým, ktorý je náhodou *presne tej istej zelenej farby ako uniforma National Trustu*, čím vyšle podprahovú správu, že tam už pracuje. Základy psychológie! Zdvihne plastovú šálku s čajom na znak prípitku.

Janet Pimmová na to ešte stále má.

*

Od jej pohovoru prešiel už týždeň a Janet teraz tisne fúrik s kompostom na svoju záhradku, obočie má stiahnuté.

„Je všetko v poriadku, Janet?“ zakričí na ňu Patrice. Janet ju však nepočuje. Uprene hľadí na natriasajúcu sa hromadu hnoja.

Už to tu malo byť, pomyslí si v duchu. Na chvíľu aj s fúrikom zastane, stratená v myšlienkach, a znova sa vracia ku dňu pracovného pohovoru. Spomína si, ako vkĺzla do svojho odevu v poľovníckej zelenej, na pedantne vyleštené oxfordky, na to, ako si oprášila vyblednutú koženú aktovku a pobalila si do nej guľôčkové pero, zápisník so špirálovou väzbou a dokonca aj román. Pamätá sa aj na cestu vlakom, aj keď každú minútu cesty, samozrejme, trávila opakovaním si prípravy na pohovor. Popravde, viac-menej dúfala, že tieto formality sa odohrajú minimálne na pozemku nejakého honosného domu (azda vo vidieckom dome *Scotney*, ktorý je skvelým príkladom malebného štýlu) alebo v nejakej záhrade, ako je *Emmets*, ktorá sa pýši niekoľkými pomerne peknými exotickými kríkmi. Dokonca aj starý dom Kiplinga,

ktorý pôvodne postavila rodina Batemanovcov, by mal čo ponúknuť. Miestna pobočka National Trustu a montované kongresové centrum ju preto pomerne schladilo.

Pracovníkovi, ktorý s ňou robil pohovor, povedala, že by obzvlášť rada viedla prehliadky a že by si k tomu s radosťou vytvorila vlastné podklady. V jej prehliadkach by neboli zbytočné fakty, ako sú mená alžbetínskych dedičov, dátum, keď Trust začal spravovať tieto majetky, koľko je tam biliardových stolov a miestností na uskladnenie parochní... bla-bla-bla. Nie. Prehliadky Janet Pimmovej by sa zameriavali na vždyzelené a liečivé rastliny. Proaktívne navrhla trasu pomedzi viaceré majetky patriace National Trustu, čím vytvorila prehliadky záhrad na mieru (vyžadovalo by si to teda nevelký príspevok na cestovanie). Ako uviedla, mohla by *detailne* rozprávať o živom plote z krušpánu v *Hidcote*, nehovoriac o nakrátko ostrihaných tisochoch v *Pillar Garden*, o ihličnanoch, o prýštcovi stredomorskom. V *Sissinghurst* by mohla *dlho* rozprávať o vždyzelenom hviezdicovom jazmíne s lesklými vajcovitými listmi. Je toho toľko, čo by mohla spomenúť! Vie toho toľko, o čo by sa rada podelila. Pracovník vedúci pohovor na ňu civel, viditeľne ohromený.

Aká sa len Janet v tom svojom zelenom sukňovom kostýmčeku cítila bystrá, aké len bolo príjemné, keď jej niekto venoval pozornosť. To bol ale deň! Naozaj to nemohlo ísť lepšie. Kde je teda ten list? Janet pevnejšie zovrie rúčky na fúriku a s námahou sa poberie na svoju záhradku. Povedzme, že niekoľko dní trvá, kým sa papiere dostanú na oddelenie ľudských zdrojov, potom jeden deň potrebuje pošta, prinajhoršom dva, ak to pôjde druhou triedou (To naozaj? Od National Trustu?), takže mal doraziť pred tromi dňami. Janet si zakaždým nájde dôvod, prečo si musí odskočiť

do chladnej vstupnej chodby (aby si zo skrine so zásuvkami vybrala svetník, aby sa uistila, že zhasla dole v kúpeľni), a ukradomky pozrie na rohožku z kokosového vlákna pod škárou vo vchodových dverách, cez ktorú jej vhadzujú poštu. Držala stráž v arkierovom okne v prednej izbe a so žltou prachovkou v ruke čakala na poštára. A hoci jej parapetná doska bola bez jedinej smietky prachu, Janet žiadnu obálku s logom z dubových listov nedostala.

Včera, keď si sadala k obedu, jednoznačne začula vŕz-ganie otvoru na poštovej škáre, a tak vystrelila do chodby, držiac sendvič stále v ruke. A bol tam! Zo schránky trčal biely trojuholník ako napnutá plachta na člne, ktorý je pripravený vydať sa s Jane za novým dobrodružstvom. Ten list však nebol od National Trustu. Bol v ňom leták s oznamom o blížiacej sa adaptácii diela *Pasca na myši* v podaní *East Sussex Players* aj s obrázkom miestneho mäsiara s falošnými fúzmi a v plstenom klobúku, ktorý hľadel cez monokel na zakrvavenú dýku. Na zadnej strane bol neúhľadne načmáraný odkaz: TOTO VYZERÁ DOBRE! BEV.

Janet krkve ten leták tak zlostne, až jej vypadne sendvič. Plátky chleba sa rozletia a nastrúhaný čedar sa rozprskne po celej chodbe, nakrájaná paradajka pristáva na chladnej kachličke.

Janet dnes naskutku vyšla k bráne, a keď šiel poštár okolo, zavolala naňho.

Je si istý? Absolútne istý? Pre číslo 11 nemá *vôbec* nič?

Poštár pokrčil plecami, pokrútil hlavou.

Mohol sa list omeškať pre administratívne úkony? Žeby šlo len o jednu z tých hlúpych byrokratických záležitostí? Stáva sa to... Popravde veľmi často. Tak teda zajtra? Áno, Janet rozhodne prikývne, určite zajtra. Energicky sa zaprie

do fúrika a zahne na zatrávený chodníček smerujúci k jej záhradke. Zajtra. Keď dostane oficiálny list, všetko bude v poriadku. Pravdepodobne budú chcieť, aby nastúpila okamžite. Požiada, aby pracovala od štvrtka do nedele, aby tak od pondelka do stredy mohla celé dni pracovať na svojej záhradke. Je jasné, že by sa jej nikdy nedokázala vzdať.

Uniformu jej pošlú vopred alebo si ju vyzdvihne v prvý deň? Možnože v *Sissinghurst* už na vešiacíku visia a čakajú na ňu zelená náprsenka, traky i chrániče kolien. Teraz už fúrik po cestičke rachotí veselšie. Janet si predstavuje, ako na ňu čaká jej skupinka na vyznačenom mieste, pripravená nasledovať ju a vypočuť si každúcké jej slovo. Veľkoryso chvíľku počká na oneskorencov, keď však už raz vyrazia, bude skupinke udávať rózne tempo, aby návštevníkom ukázala, že sú súčasťou niečoho dôležitého, niečoho, čo si treba vážiť. Niet informácie o rastlinách, o ktorú by sa Janet so svojou skupinou nepodelila. Dá im zo seba všetko.

Jej jediným dlhotrvajúcim spoločenským vyžitím týždňa už nebude odpovedanie na otázky v *Gardener's Question Time*⁴, keď Leroy z Pontypriddu chce vedieť, ako čo najlepšie zlikvidovať cesnak. „Zjedz ho, prepána!“

Nová kapitola jej života je už na spadnutie. Konečne.

**Stretnúť sa s podobne zmyšľajúcimi ľuďmi
a nájsť si nových priateľov.**

Ach, áno, prosím.

⁴ Rozhlasový program o záhradníčení (pozn. prekl.).

2

Počas dvoch týždňov od Janetinho pohovoru sa jej síce poriadne rozrástol koriander a jej úroda medovky rozvoniavala vo vzduchu, z National Trustu však dosiaľ žiaden list neprišiel. Janet zostáva pozitívne naladená. Zamestnáva sa prácou. Páni, len dnes popoludní už vysadila pár borákov lekárskeho, zarobila jednu dávku hnojiva zo žihľavy a z kostihoja a porýľovala zem na nový bylinkový záhon. Čepel' lopaty sa zabára do zeme a prehadzuje ťažké hrudy hlíny. Zabára a prehadzuje, zabára a prehadzuje. Cíti, ako jej šklbe v bicepsoch a ako ju ťahajú stehenné svaly. Kým rýľuje, predstavuje si, že ide na čele dychtivej skupinky pozdĺž zeleňou obrastených hraníc botanickej záhrady *Biddulph Grange*, a vidí samu seba, ako si s novými kolegami rozprávajú anekdoty o záhradníčení. Zabára a prehadzuje, zabára a prehadzuje. Čo nevidieť sa jej ozvú, ten list príde.

„Obdivujeme vašu ohromnú úrodu redkoviek!“ zašviťtorí párik milovníkov sladákov ponad Janetinu hlavu k jej susedom hnojičom.

„Radi sa s vami o ne podelíme!“ odpinkajú odpoveď susedia naspäť.

Pri starnutí ide o to, premýšľa Jane pri rýľovaní, že ten vek robí človeka neviditeľným. Obzvlášť ak ide o ženu.

POZDÁVA SA VÁM TO? To načmárala jej suseda Bev na posledný leták, ktorý jej dnes prestrčila cez poštovú škáru vo dverách. „Ani zďaleka!“ zašomrala Janet, keď ho hádzala do koša. Tentoraz išlo o *Stratený raj*. Lesklý obrázok Evy (nemravné), Satan zobrazený ako had (pupkatý) a jablko (odrody Bramley! A na sporáku, prepána!). Zdá sa, že Bev je ovplyvnená mylnou predstavou, že Janet je akási stará vykopávka, ktorú treba vziať von, nejaká osamelá starinka, ktorá tak zúfalo túži po troche spoločnosti, že by si vďačne šla pozrieť amatérskych kočovných hercov produkovať ďalšiu frašku, ktorá je rovnako nudná ako roláda s lekvárom. Čo vie Bev o starobe? Pravdepodobne ešte nemala ani päťdesiat. Nech si skúsi, aké to je mať sedemdesiatdva! Janet zblednú prsty, pretože silnejšie zovrie rúčku rýľa. Komunitné centrá, hranie binga, stretnutia cirkevných komunít – čo si o tých starých ľuďoch myslia? Neustále ich vytláčajú na miesta, ktoré treba poriadne pozametať, kde kysne mlieko. Až na kolená je Janet vo skvelej kondícii, našťastie! Nepotrebuje Bevino kamarátstvo z ľúlosti. Má prvotriednu myseľ. Vybuodovala si vzrušujúcu kariéru – dokonca sa dostala za železnú oponu! Zdá sa však, že to nikto nevidí. V skutočnosti ide zjavne deň za dňom bez toho, aby si ju niekto vôbec všimol. Janet tak silno zatne zuby, až jej cinknú plomby v stoličkách. Pod neposlušnou šticou strieborných vlasov sa zjavia ostrejšie črty tváre.

To bola jedna z vecí, ktoré Janet tak veľmi oceňovala na inzeráte od National Trustu. *Aktívne hľadali* starších ľudí, evidentne si cenia skúsenosti a vedomosti, ktoré so sebou tie roky prinášajú. Vlastne, pomyslí si Janet, na chvíľu zaboriac

rýľ do zeme, aby si jej boľavý chrbát vydýchol, v prírode je vysoký vek cenený. Len sa pozrite na to, ako sa ľudia hrnú do starých sekvojových lesov, ako šalejú pri prastarých duchoch, nehovoriac o všetkom tom rozruchu, ktorý narobili kvôli päťstoročnému tisu v dedine Fortingall! Rovnaké to je pri záhradkároch – skúsenosti sú výhodou. Vari včera nečítala v novinách o stoštyriročnom chlapíkovi, ktorý nielenže stále pracoval v záhradke, ale začal so sociálnymi sieťami, aby sa tam delil o svoje najlepšie tipy s mladou generáciou?

Janet spokojne prikývne, utrie si obočie a dá si chvíľku pauzu, aby poobdivovala svoje vždyzelené rastliny. Koľko jej len prinášajú radosti! Vzťah človeka s rastlinami je naskutku symbiotický – dávať a brať. Nie ako pri rodičovstve, zamyslí sa, najmä v tých prvých dňoch, keď je to nové semiačko od vás úplne závislé a vyžaduje si všetku vašu starostlivosť a pozornosť. Tá drahá neistá hlávka potrebuje podporu, to malé krehké telíčko sa na vás spolieha, že ho nakŕmite a ochránite. Očarení potom sledujete všetky tie prvé razy: prvý výhonok, prvý list, prvý púčik. Uvážujete to vyhúknuté telíčko meniace sa na štíhlu stonku a sledujete, ako sa osamostatňuje, rovnako ako dieťa na prvej jazde bicyklom s pomocnými kolieskami. Páni! Janet sa sklóni a pohladí mladý vejárovitý list mäty, ktorý ju láska po stehne. Zľahka prechádza prstami po jemnom chlpatom mladom lístku, vdýchne známu vôňu podobnú sviežej mentolovej zubnej paste. Janet zatvorí oči a na chvíľku sa stráca v spomienkach, až napokon s ťažkým povzdychom vstane. Dokonca aj keď sú už samostatnejšie, rastliny zostávajú tam, kde ich zasadíte. Jej vždyzelené rastliny ju nikdy neopustia.

Jediné, čo chcú, je trochu lásky. Žiadajú vari priveľa? Janet vyslala lásku k všetkým rastlinám, od kalokvetov

afrických po cínie, nemožno však poprieť, že jej srdce patrí najmä vždyzeleným rastlinám. Janet si dokáže vychutnávať krásu jesenných farieb ako každý iný, lenže na tej záplave hrdzavočervenej farby je čosi nesmierne smutné, rovnako ako na posledných výkrikoch oranžovej, na tej poslednej kvapke fuksiovej farby, ktorá je pri páde na zem už vyblednutá. Už samotné slovo *opadavý* má korene v latinskom slove *decidus*, ktoré pomenúva *niečo padajúce na zem*. Janet chce, aby všetko stálo rovno a na svojom mieste. Vždyzelené rastliny sú dokonalé. Neopadávajú spolu s ostatnými a nikdy nie sú úplne bez listov, v takej či onakej podobe. Vždy sú tam, plné farieb. Vždyzelené rastliny sú také po celý život, navždy. Určite nielen do Vianoc.

Dobre a čo ďalej? Rýchlo treba nejakú ďalšiu úlohu, inak sa Janet už milióny raz začne zožierať pre nechodiaci list od National Trustu. Nejaké miesto, kam môže sadiť? Áno, sadenie bude príjemným oddychom od rýľovania. Janet si previaže šnúrky na zástere a ponapráva si rozmanité náradie v prednom vrecku: záhradnícke nožnice, kolík, namotaný špagát, lopatku. Keď siahne hlbšie, dlaň jej zaplnia semiačka zahriate od jej tela. Páči sa jej váha i tvar týchto semiačok a to, že so sebou stále nosí šancu na nový život. Pomedzi palec a ukazovák ich po jednom sadí do výsevnej misky s tmavou zeminou farby čokolády. Adamovou starou lyžičkou naberie hnojivo z morských rias, pridá ho do krhly a poleje semiačka, ktoré potom opatrne prikryje jedným z podomácky vyrobených poklopov.

Keď potom prvý raz zdvihne hlavu, svetlo skorého večera vrhá na priestrannú záhradkársku oblasť Seaview tiene. Na okrajoch záhradiek trónia drevené záhradné domčeky

a skleníky podobne ako políčka na doske hry Monopoly. V diaľke sa ukrýva *Beachy Head*⁵ a pripomína niečo tajomné.

Janet pozoruje ostatných nájomníkov chodiť hore-dole po pridelených parcelách a rozprávať sa medzi sebou. Každý Tom, Dick a každá Harriet sa dnes nazýva záhradkárom, lenže to, čo všetko naozaj znamená starať sa a pestovať, ani jeden nevie. Nie, dofrasa, určite nie. Ak rastlina vykazuje akékoľvek znaky toho, že chradne, vytrhnú ju a strčia na jej miesto niečo nové, niečo mladšie a sviežejšie. Ľudia nechápu, že záhradkárenie je o záväzku. O oddanosti. Namiesto toho, aby život podporovali, trávia svoj čas úzkostlivým vyznačovaním hraníc, vytyčovaním si vlastného teritória. V hĺbke sú stále kolonialisti, pomyslí si Janet a odfrkne si.

Janet šibne očkom pred seba na Záhradu 33, jej obrysy ako narysované pravítkom sú toho skvelým dôkazom. Mickeyho nerobí nič šťastnejším, než keď sa ako pološialený vydá k trávinatej hranici svojej parcely aj s kosákom v ruke a vyznačuje si teritórium. Pre lásku Božiu, vtedy si v rukách presýpa pôdu, ktorá mu patrí – to je teda pohľad! A jeho výsadba? Bez akejkoľvek predstavivosti. Poneviera sa tam okolo tých svojich zasadených egrešov na jar, v lete, na jeseň aj v zime. Je predvídateľný ako Vivaldi.

Niežeby Janet mala niečo proti Vivaldimu. Keď už myslí na hudbu, prebehne zrakom z Mickeyho udržiavanej hranice na Záhradu 35, kde sa na radoch bambusových palíc krútia strieborné cédečká, ktoré sú tam navešané, aby plašili vtáky. Celine Dion, Bonnie Tyler a Jennifer Rush sa vo vánku vlnia a natriasajú. Janet ovisnú kútiky. Párik milovníkov

⁵ Vápencový mys na pobreží smerom na západ od Eastbourne v Sussexe (pozn. prekl.).

sladákov, ktorý vlastní Záhradu 35, je zjavne s vystavovaním svojho vkusu každému naokolo spokojný. To nie je hudba, človeče, to len ľudia prepierajú svoje pocity! Janet má však vlastné zakázané ovocie: Rachmaninovov Klavírny koncert číslo 2. Ach, koľko je len v každom tóne vášne a túžby! Janet vyberie rýľ zapichnutý do zeme a privinie si ho na hrud'. Zastvorí oči. Jej najobľúbenejšia časť sa nachádza v druhej vete. Najprv ide piano, *da da da dum dum dum da da*, potom sa pridá flauta. Výdych, ktorý je stelesnením čistej krásy, a to všetko je vďaka jemnému náustku nepoškvrnené podobne ako prvý bozk. Janet našpúli pery.

„Ho-hó!“ Janetinu symfóniu preruší škrekľavý hlas.

Janet sa zľakne, rýchlo odhodí rýľ na zem, a keď zdvihne zrak, vidí prekliatu Felicity Kendalovú, ktorá v akýchsi volánových šatách a s ručne pleteným plytkým košíkom z vrbového prútia, v ktorom má dokonale naaranžované kvety z obchodu, nesmierne pripomína rozgajdanú hortenziu. Felicity nakukne na Janetinu záhradku a zvráští tvár.

„Ach, drahá, to tvoje zelené niečo pripomínajúce trávu túto jar skutočne srší životom! Predpokladám, že toho máš na pleciah veľa, *keď si sama*,“ zašvitorí Felicity a odhalí všetky svoje zúbky ako perličky.

Prekliata Felicity Kendalová a jej podobne vyparádené kamošky majú záhradky v tej časti záhradkárskej oblasti, ktorú Janet sama pre seba nazýva *Belgravia*⁶, ktorú možno ľahko rozoznať vďaka pistáciovozeleným lavičkám *Britskej kráľovskej záhradníckej spoločnosti* a až smiešne nepraktickému náradiu s potlačou kvetov značky *Cath Kidston*. Felicity

⁶ Názov historického televízneho seriálu aj bohatej londýnskej štvrte (pozn. prekl.).

a jej podobné z *Belgravie* sa zvyknú objaviť, keď sa rozkúri v komunitnej peci na pizzu alebo keď zájde slnko, a s radosťou pretárajú celé hodiny, len aby prinútili miestnych chlapov pokosiť im trávnaté hranice okolo pozemkov.

Tomu sa hovorí klebetenie, vážení, nie záhradkárčenie.

Janet chodí na svoju záhradku za každého počasia. Je poriadna záhradkárka ako Patrice a nie ako tí, ktorí sa tomu nevenujú naplno. Janet neprichytíte len tak postávať a trkotať o jahodových Pavlovovej tortách alebo o čom sa tu tliacha. Janet je až príliš zaneprázdnená.

„Túto svoju záhradku na jar jednoducho zbožňujem!“ vraví Felicity. „Priam *hýri* farbami!“

Záhradkárske vedomosti prekliatej Felicity Kendalovej sú rovnako oklieštené ako jej používanie obrazných pomenovaní. Janet chce na papierik napísať červenou farbou *Snaž sa viac!*, dvakrát to podčiarknuť a nalepiť ho na pistáciovozelený rám okna Felicitinej chatky.

„Trošku ružovej tu a tam by tvoju záhradku nesmierne rozveselilo, nemyslíš?“ trilkuje prekliata Felicity Kendalová. „Možnože tu, do tohto vcelku ponurého záhonu.“ Obviňujúco zabodne svoj prst s gélovým nechťom do vzduchu smerom k Janetinej arálii japonskej, ktorá má teraz v podvečernom svetle jemnú svetlozelenú farbu a na palmovitých listoch sa jej trblietu kvapôčky vody. „Áno, zopár farebných akcentov tu a tam by naozaj spravilo zázraky!“ rozžiari sa Felicity.

Ponurého? Janetina záhradka farbami priam pulzuje! Vari Felicity nevidí všetky tie odtiene zelenej: poľovnícku zelenú, jasnú zelenú a parížsku zelenú? A ani papagájovo-zelenú? Limetkovú? Hruškovo-zelenú a smaragdovo-zelenú? Určite si pod tým svojím nosom musela všimnúť morskú

zelenú, borovicovú zelenú a zelenú vo farbe štvorlístkov. Nehovoriac o zelenej v odtieni farby kože krokodíla, bazalkových lístkov, lesa a jadeitu, však? Janet otvára ústa, že povie Felicity o všetkých tých odtieňoch zelenej, že jej vysvetlí, koľko v sebe ukrývajú možností, najprv sa nadýchne, potom vydýchne... Felicity sa tam však nezdrží. Rozhadzuje tie svoje pastelovo zafarbené zrnká múdrosti rovnako hojne, ako invazívne huby uvoľňujú svoje spóry, a potom odcupká preč.

To je v poriadku, pomyslí si Janet, naprázdno zatvorí ústa a potom ich stiahne do tenkej čiary. Dokáže počkať. Na čakanie si zvykla. Len nech príde november, keď je Felicity záhradka ako brečka zmiešaná s hnedým bahnom, jej záhradka však bude stále plná života, stále zelená.

Dofrasa, to jej záhradka bude *hýriť* farbami.

Janet sa nemusí pozrieť na hodinky, aby vedela, že je takmer šesť hodín. Cíti to v žalúdku ako sivý chlad. Je čas ísť domov.

Stále jej však ostáva pár minút! Teraz je nepochybne čas zasadiť ešte zopár semiačok. Azda ešte o kúsok rozšíriť nový bylinkový záhon.

Jasný zvuk kostolných zvonov však odbíja presne.

Je čas, aby si šla domov.

Chlad sa jej zo žalúdku dvíha k hrudi.

Párik milovníkov sladčakov opatrne kráča povedľa Jane-tinej záhradky a potíšku si čosi šepká. Zastavia sa, aby sa porozprávali s párikom hnojičov. Spoločne sa na niečom smejú.

„Prajeme príjemný večer!“ zavolajú milovníci sladčakov k hnojičom a kráčajú ďalej.

„Aj my vám!“ odpovedajú hnojiči.

Janet dumá nad tým, čo by mohlo spraviť večer príjemným. Príprava chutnej večere, potom príchod priateľov... Fľaša vína z chladničky. Dva poháre. Pečené kura a misa nových zemiakov s maslom a možno s vetvičkou jej estragónu. Dokonca puding – prečo nie? Janet si pošúcha ruky. A po pudingu...? V tomto bode sa Janetine predstavy o príjemnom večere začínajú trochu rozmazávať. Rozhovor, samozrejme. Prelievajúce sa slová, ktoré do seba narážajú, prekrývajú sa a túžia po... spojení. A potom... A potom... Okamih, pohľad a napokon sa naše pery priblížia k sebe, potom ešte viac... Potom sa obraz preklápa do ďalšieho rána, v ktorom sa Janet prebúda na niečie pískanie si v kúpeľni. Janet vie odjakživa oceniť schopnosť popískovať si – je to nesmierne pravdivý a úprimný zvuk, teraz sa však v tomto umení trénuje len veľmi málo ľudí. Vôňa čerstvej kávy, jasné nebo, začína sa deň, ktorý môžu stráviť spoločne... Ach áno, to by bolo veru príjemné.

Janet si znova predstaví svoj prázdny dom a povzdychne si. Potom si utiahne pracovnú zásteru, odloží rýľ do chatky a poriadne si prehovorí do duše. Má svoju záhradku, svoje rastliny a už onedlho aj niečo iné. Niečo žiarivé ako náhrdelník zo skorej rannej rosy, ktorý sa ligoce na jej milovanom rozmaríne. Jej nová práca v National Truste. Čoskoro bude všetko iné. Konečne sa jej svet znova rozšíri.